

Laurent Dansikpe (28, met zijn armen over elkaar) komt uit Togo. Hij werkt als uitsmijter in een nachtclub. OUPA NKOSI/TWENTY TEN

Arbeidsmarkt Zuid-Afrikanen kunnen niet werken

Doe mij maar een buitenlander

Zuid-Afrikaanse bedrijven willen iedereen aannemen, als het maar géén landgenoot is. Want daar heb je helemaal niks aan.

Camil Driessen
KAAPSTAD

‘Ze hebben thuis in verschillende oorlogen gevochten en weten hoe ze met conflictsituaties moeten omgaan.’ En dus heeft Rosso, eigenaar van de bar Bohemia in Stellenbosch, Congolezen in dienst als uitsmijter. ‘Ze zien een gevecht al voordat het gaat gebeuren, ze zijn scherp, hebben goede manieren en kunnen met iedereen communiceren.’

Eigen schuld

Congolezen zijn de beste uitsmijters, Malawi's top-marktverkopers. En Zimbabweansen zijn goed in alles: van bedienen tot chauffeurs, bouwen en rekenen. In Zuid-Afrika zijn vier op de vijf wiskundeleraren Zimbabweansen.

Ondertussen klagen donkere Zuid-Afrikanen steen en been dat buitenlanders ‘hun’ werk afpakken, al vinden werkgevers dat hun eigen schuld. ‘Buitenlanders willen werken. Mensen van hier niet, die willen alleen geld’, constateert Rosso.

‘Ik neem het liefste buitenlanders aan, vanwege hun werkmentaliteit’, vertolkt directeur Jurgen Kuhn van bouwbedrijf Cape Core Construction de *modus vivendi* in de Zuid-Afrikaanse bouwwereld. ‘Wij werken het liefst met Zimbabweanen. Die hebben een goed arbeidsethos. Ze zijn altijd op tijd, werken over als het moet en kunnen ook zelf nadenken bij een klus.’

Zimbabweanen, Malawi's, Mozambikanen, Oegandezers; volgens schattingen van het South African Institute of Race Relations wonen er zo'n vijf miljoen Afrikaanse migranten in Zuid-Afrika (evenveel als het aantal blanken) op een totale bevolking van 48 miljoen. Onder de gelukszoekers staat het land bekend als de Verenigde Staten van Afrika. Wie thuis geen

werk kan vinden, jaagt de Zuid-Afrikaanse droom na.

In Zuid-Afrika nemen de migranten elke baan die ze kunnen krijgen. De *locals* verwijten de buitenlanders dat ze hun banen afpakken – de werkloosheid is 25 procent – omdat ze voor hongerloonjes werken.

‘Zuid-Afrikanen krijgen een baan en gaan meteen klagen’

Max uit Malawi

‘Dat is te simpel, hoor. In de bouwsector is er een minimumloon van 12 rand per uur’, zegt Kuhn. ‘Locals krijgen, als ze niet werken, onder bepaalde voorwaarden een werkloosheidsuitkering van 400 tot 500 rand van de overheid. Buitenlanders krijgen dat niet. Daarnaast moeten ze wel hard werken om voor hun familie

thuis te zorgen’, is Kuhn's verklaring voor de drive van buitenlanders die ze populaire werknemers maakt.

Geduld

Max uit Malawi kijkt op de Greenmarket in Kaapstad om zich heen. Hij verkoopt handgemaakte slippers. Eén paar per dag, drie als het goed gaat. Per verkocht paar verdient hij 50 rand (zo'n 5 euro).

‘Kijk maar eens om je heen’, wijst hij naar de tientallen kraampjes met petjes, sjaals, beelden en schilderijen. ‘Hier staat geen Zuid-Afrikaanse verkoper tussen. Het zijn allemaal buitenlanders.’

Max werkt zeven dagen per week om rond te komen. ‘Er is een reden waarom buitenlanders alle banen krijgen. Zelfs als je weinig verdient, moet je geduld hebben. Zuid-Afrikanen krijgen een baan en gaan meteen klagen dat ze te weinig verdienen. Een buitenlander werkt een paar maanden, laat zien wat hij waard is en vraagt dan om opslag.’

Julia

Terwijl u dit leest....

...weerklinkt het schatergelach van baby's tegen de kerkmuren. Julia past vandaag op. Ooit was haar kerk, de Central Methodist Church in hartje Johannesburg, het pronkstuk van de Zuid-Afrikaanse methodisten. Het massieve gebouw met zes verdiepingen had onbevleete vloeren, een heilig school altaar en religieuze rust.

Dat is niet meer. De kerk biedt nu opvang voor diegenen die elders geen onderdak vinden. Toen Zuid-Afrika in 2008 het toneel was van xenofobisch geweld vonden zo'n 3.000 mensen, voornamelijk Zimbabweanen, hun weg naar de gemeente van bisschop Verryn. Nu is dit aantal gehalveerd: bijna 1.500 mensen slapen in de gangen, op de trappen en op de vloeren van het gebouw.

Door velen wordt de kerk afgeschilderd als Gomorra op aarde. Geruchten van steekpartijen, georganiseerde misdaad en babyhandel doen de ronde. Met een peuter op haar schouder wandelt Julia door de gangen. Het stinkt naar kip, pap, vet en rook. Niet ver van de gasbrandertjes liggen kleurrijke dekens in plaats van bedden. Ze loopt verder, langs de gaarkeuken en de kliniek, naar haar crèche. Er zijn een hoop kinderen in de kerk; een aantal van de kleinsten is er zelfs geboren. Ze worden gewassen in plastic teitjes, verstopten zich onder kerkbanken en slingeren in doeken om moeders nek. Julia weet dat er nare dingen gebeuren in de kerk. Verkrachtelingen, misbruik, exploitatie, haat en geweld. ‘It happens. Er wordt hier gegeten en gedronken, gehandeld en gefeest, gehaat en bemind.’

Ⓢ Echte mensen zijn soms ook symbolen. Zuid-Afrika-kenners van de Vrije Universiteit in Amsterdam schilderen elke dag een kleurtje van de Rainbow Nation.

Vandaag: Dhoya Snijders

Hoe kijken ze in Zuid-Afrika naar het Nederlandse nieuws?

Duel Nederland vs. Zuid-Afrika

Wie het rookverbod omzeilt, zal het weten

In Nederland raken we niet uitgepraat over roken in de kroeg. Rokers balen dat ze buiten moeten roken of in een ongezellig hok achterin het café belanden. Niet-rokers komen er achter dat een discotheek nog veel erger stinkt als er niet wordt gerookt. En kroegbazen klagen dat hun omzet daalt, omdat een kroeg zonder asbakken gewoonweg voor veel mensen een stuk minder gezellig is. De laatste tijd gaat het vooral over de grootte van een kroeg: moeten kleine horeca met maar één persoon achter de-

bar een andere behandeling krijgen?

Sinds vijf jaar is ook in Zuid-Afrika een rookverbod van kracht. Heel gek was deze beslissing niet: tabaksgebruik is in Zuid-Afrika de grootste oorzaak van vroeggeboortes. Terwijl er in Nederland veel horecabedrijven zijn die zich niet aan het rookverbod houden, is dat in Zuid-Afrika geen optie.

‘Als je zo'n maatregel neemt, moet dat wel gecontroleerd worden. En dat gebeurt dus ook. Een overtreding kost me minimaal 2150 euro’, zegt Bob, eigenaar

van Bob's Bar & Bistro in het centrum van Kaapstad. Er is wel een groot verschil met het rookverbod in Nederland, merkt hij op. ‘In Nederland is het rookverbod in de horeca ingesteld ter verbetering van de werkomstandigheden van het personeel. Hier is het andersom. Wij werken in een rokerige ruimte, en ergens achterin is een ruimte voor niet-rokers. Aan het personeel wordt dus niet gedacht. Klagen heeft geen zin. Dat hebben we al vaak geprobeerd. Dit zijn nu eenmaal de regels.’

Verborgen werkloosheid

Werknemers, daar zijn er in Zuid-Afrika eigenlijk altijd te veel van. In een restaurant staan vrijwel altijd zes of zeven mensen niets te doen.

Conservatieve Boeren

Kaapstad en omgeving is een andere wereld vergeleken met het noorden van het land. De Boeren daar vinden de Kaap een vrijzinnig liberaal stuk land.

Psst... minuutje kopen?

Zelfs in de meest armoedige wijken van Johannesburg zie je ze: de jongens en meisjes van de mobiele operators. Ze verkopen belminuten.